

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ: MRG5380256

ชื่อโครงการ: ความหลากหลายชนิดและการแพร่กระจายของออสตราคอดน้ำจืดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ตอนล่างของประเทศไทย

ชื่อนักวิจัย และสถาบัน: อ.ดร.สุคนธ์ทิพย์ เสวตนลินทล
ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

อีเมล: sukonthip.s@msu.ac.th, sukonthip@hotmail.com

ระยะเวลาโครงการ: 15 มิถุนายน 2553 – 15 ธันวาคม 2557

บทคัดย่อ:

การสำรวจชนิดและการแพร่กระจายของออสตราคอดน้ำจืดจากแหล่งน้ำต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย 9 จังหวัด (นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ ร้อยเอ็ด และอุบลราชธานี) จำนวน 160 ตัวอย่าง จากแหล่งน้ำทั้งหมด 94 แห่ง ในช่วงฤดูฝน (ตุลาคม 2553) และฤดูหนาว (กุมภาพันธ์ 2554) พบออสตราคอดมีความหลากหลายมาก โดยพบ 28 สกุล 61 สปีชีส์ ในจำนวนนี้เป็นชนิดใหม่ของโลก 2 สปีชีส์ ได้แก่ *Hungarocypris* n. sp. และ *Dolerocypris* n. sp. ชนิดที่มีการแพร่กระจายจำกัดอยู่เฉพาะแห่งโดยพบอาศัยอยู่เฉพาะในเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 17 สปีชีส์ ได้แก่ *Bradleystrandesia weberi* (Moniez, 1892), *Chrissia humilis indica* Hartmann, 1964, *Oncocypris rostrata* Savatnalinton, 2014, *Pseudocyprretta maculata* Klie, 1932, *Pseudostrandesia gaetani* Savatnalinton & Martens, 2010, *P. mamarilorum* (Victor & Fernando, 1981), *P. ovata* Savatnalinton & Martens, 2010, *P. phetchabunensis* Savatnalinton & Martens, 2010, *P. striatoreticulata* (Klie, 1932), *P. thailandensis* Savatnalinton & Martens, 2010, *Strandesia hornei* Savatnalinton & Martens, 2010, *S. martensi* Savatnalinton, 2014, *S. perakensis* Victor & Fernando, 1981, *S. sanoamuangae* Savatnalinton & Martens, 2010, *S. sexpunctata* Klie, 1932, *Tanycypris siamensis* Savatnalinton & Martens, 2009, *Thaicythere srisumonae* Savatnalinton et al., 2008 สกุลที่พบมากที่สุดในการศึกษานี้ ได้แก่ *Pseudostrandesia* โดยพบ 10 สปีชีส์ รองลงมาได้แก่ *Strandesia*, *Stenocypris* และ *Cypridopsis* โดยพบ 8, 5 และ 4 สปีชีส์ ตามลำดับ สกุลที่พบมาก 2 อันดับแรกนี้อยู่ในวงศ์ย่อย Cypricerinae ซึ่งเป็นวงศ์ย่อยที่มีรายงานการพบมากที่สุดในประเทศไทยและในเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การศึกษานี้ทำให้ออสตราคอดที่พบในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 35 สกุล 77 สปีชีส์

จำนวนชนิดของออสตราคอดที่พบในแต่ละแหล่งน้ำ อยู่ในช่วง 0–21 สปีชีส์ ส่วนมากพบ 5 สปีชีส์ต่อแหล่งน้ำ จากแหล่งน้ำ 5 ประเภทที่ทำการศึกษา (หนอง/บึง บ่อน้ำ อ่างเก็บน้ำ แม่น้ำ และนาข้าว) พบว่า นาข้าว มีความหลากหลายชนิดมากที่สุด โดยพบ 49 สปีชีส์ รองลงมาได้แก่ หนอง/บึง แม่น้ำ อ่างเก็บน้ำ และบ่อน้ำ โดยพบ 43, 42, 39 และ 21 สปีชีส์ ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบชนิดของออสตราคอดที่พบในแหล่งน้ำแต่ละประเภทพบว่ามีความคล้ายคลึงกันอยู่ในระดับปานกลาง-สูง และชนิดของออสตราคอดที่พบในแต่ละ

ฤดูมีความคล้ายคลึงกันมาก (ค่าดัชนีความคล้ายคลึงกันสูง) อย่างไรก็ตาม ชนิดที่พบเฉพาะในฤดูฝนและชนิดที่พบเฉพาะในฤดูแล้งมีจำนวน 17 สปีชีส์ (28 เปอร์เซ็นต์ ของจำนวนสปีชีส์ที่พบทั้งหมด) ชนิดที่มีการแพร่กระจายกว้าง โดยพบในแหล่งน้ำมากกว่า 70 เปอร์เซ็นต์ ของจำนวนแหล่งน้ำทั้งหมด ได้แก่ *Strandesia kraepelini* (G.W. Müller, 1906), *Physocypria* sp. 2, *Pseudocypretta maculata* Klie, 1932, *Physocypria* sp. 1, และ *Stenocypris* cf. *orientalis* ส่วนมากออสตราคอดที่พบในการศึกษาครั้งนี้มีการแพร่กระจายจำกัด

คำหลัก : ออสตราคอด ความหลากหลายชนิด การแพร่กระจาย ประเทศไทย

Abstract

Project Code: MRG5380256

Project Title: Species diversity and distribution of non-marine ostracods (Ostracoda: Crustacea) in southern part of Northeast Thailand

Investigator: Dr.Sukonthip Savatenalinton
Department of Biology, Faculty of Science, Mahasarakham University

E-mail Address: sukonthip.s@msu.ac.th, sukonthip@hotmail.com

Project Period: 15 June 2010 – 15 December 2014

Abstract:

Species diversity and distribution of non-marine ostracods in the southern part of Northeast Thailand which comprises 9 provinces (Nakhon Ratchasima, Chaiyaphum, Buriram, Surin, Srisaket, Yasothon, Amnatcharoen, Roi-et and Ubon Ratchathani) were investigated. In total, 160 samples from 94 localities were collected in rainy (October 2010) and cool (February 2011) seasons. Sixty-one species belonging to 28 genera were recorded. Two of which (*Hungarocypris* n. sp., *Dolerocypris* n. sp.) are new to science. Seven-teen species considered endemic species to Oriental region were also encountered, namely *Bradleystrandesia weberi* (Moniez, 1892), *Chrissia humilis indica* Hartmann, 1964, *Oncocypris rostrata* Savatenalinton, 2014, *Pseudocyprretta maculata* Klie, 1932, *Pseudostrandesia gaetani* Savatenalinton & Martens, 2010, *P. mamarilorum* (Victor & Fernando, 1981), *P. ovata* Savatenalinton & Martens, 2010, *P. phetchabunensis* Savatenalinton & Martens, 2010, *P. striatoreticulata* (Klie, 1932), *P. thailandensis* Savatenalinton & Martens, 2010, *Strandesia hornei* Savatenalinton & Martens, 2010, *S. martensi* Savatenalinton, 2014, *S. perakensis* Victor & Fernando, 1981, *S. sanoamuangae* Savatenalinton & Martens, 2010, *S. sexpunctata* Klie, 1932, *Tanycypris siamensis* Savatenalinton & Martens, 2009, *Thaicythere srirumona* Savatenalinton et al., 2008. The most diverse genus was *Pseudostrandesia* (10 species), followed by *Strandesia*, *Stenocypris* and *Cypridopsis* with 8, 5 and 4 species, respectively. The first two diverse genera belong to subfamily Cypricerinae, the most diverse subfamily in Thailand and Southeast Asia. This study brings the total number of non-marine ostracods in Thailand to 35 genera and 77 species.

The species number in each locality was 0–21, mostly 5 species per locality. The studied water bodies were categorized into 5 habitat types: swamps, ponds, reservoirs, rivers and rice fields. The most diverse habitat type was rice fields (49 species), followed by swamps, rivers, reservoirs and ponds with 43, 42, 39 and 21 species, respectively. The range of similarity index among habitat types was moderate–high while high similarity index

occurred between seasons. However, 17 species (28 % of total species number) were found in only one (either rainy or cool) season. According to the frequency of occurrence, there were 5 widely distributed species which found in many localities (more than 70% of the total localities): *Strandesia kraepelini* (G.W. Müller, 1906), *Physocypria* sp. 2, *Pseudocypretta maculata* Klie, 1932, *Physocypria* sp. 1, *Stenocypris* cf. *orientalis*. Most of species found in this study were restrictedly distributed species.

Keywords : ostracods, species diversity, distribution, Thailand